

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 3232

Warszawa, 12 czerwca 2023 r.

BSA II.021.29.2023

BSA II.021.44.2023

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS.175.345.2023

Data wpływu 16.06.2023

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pisma z dnia 24 kwietnia 2023 r., SPS-WP.020.85.6.2023 oraz z dnia 29 maja 2023 r., SPS-WP.020.85.16.2023, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1904) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (nr druku 3232) w brzmieniu nadanym autopoprawką do projektowanej ustawy (nr druku 3232-A).*

Z poważaniem,

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-4P.020.85.21.2023

Data wpływu 19.06.2023

wz. SSN dr hab. Joanna Lemańska

Prezes Sądu Najwyższego

kierujący pracą Izby

Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

BSA II.021.29.2023

BSA II.021.44.2023

Uwagi Sądu Najwyższego
do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (nr projektu 3232) w brzmieniu nadanym autopoprawką do projektowanej ustawy (nr projektu 3232-A)

I. Uwagi ogólne

1. Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy przewidywał wprowadzenie zmian do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 2022, poz. 1138 t.j. cyt. dalej jako: k.k. lub kodeks karny) polegających w szczególności na wprowadzeniu do kodeksu karnego definicji aktu agresji (projektowana zmiana art. 115 k.k.) oraz nadaniu nowego brzmienia art. 130 k.k. przewidującemu odpowiedzialność za przestępstwo szpiegostwa, a także zmianie treści art. 131 k.k. będącej konsekwencją projektowanej modyfikacji art. 130 k.k..
2. W opinii projektodawców proponowana nowelizacja ma na celu dostosowanie przepisów kodeksu karnego dotyczących szpiegostwa do zmieniającej się sytuacji geopolitycznej, postępu technologicznego i ciągłych modyfikacji sposobu działania potencjalnych sprawców. Zgodnie z deklaracjami projektodawcy, proponowane uregulowania mają stanowić odpowiedź na aktualne wysokie zagrożenie nowymi otwartymi konfliktami zbrojnymi oraz agresywnymi działaniami niemilitarnymi.
3. Poza zmianami w kodeksie karnym, projekt zakłada również nowelizację: ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022, poz. 1626 t.j.); ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o przetwarzaniu informacji kryminalnych (Dz. U. z 2022, poz. 2448 t.j.); ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. 2022, poz.557 t.j.); ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022, poz. 1900 t.j.); ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023, poz. 81 t.j.); ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2022, poz. 2632 t.j.); ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2022, poz. 2305 t.j.); ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. – o zmianie ustawy - Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022, poz. 2600).
4. W dniu 26 maja 2023 r. została złożona autopoprawka do projektowanej ustawy (druk nr 3232-A), modyfikująca pierwotną treść proponowanych zmian w kodyfikacji karnej. W tym

zakresie w szczególności zrezygnowano z wprowadzania do kodeksu karnego definicji aktu agresji (projektowana zmiana art. 115 k.k. polegająca na dodaniu § 23a) oraz z penalizacji zachowania polegającego na nieumyślnej realizacji znamion przestępstwa szpiegostwa (projektowana zmiana art. 130 k.k. polegająca na dodaniu § 7). Nadto zaproponowano objęcie zakresem projektowanego art. 130 k.k. (przewidującego w § 9 odpowiedzialność za przygotowanie) podjęcie się czynności przygotowawczych do popełnienia przestępstwa sabotażu, dywersji lub prowadzenia działań o charakterze terrorystycznym w ramach brania udziału w działalności obcego wywiadu (opisanych w projektowanym art. 130 § 5 k.k.).

5. Na wstępie należy zaznaczyć, że niniejsza opinia koncentruje się na stanowiących istotę projektowanej nowelizacji proponowanych zmianach w zakresie treści art. 130 k.k. Analiza projektowanych rozwiązań prowadzi do wniosku, że przedłożony do zaopiniowania projekt wymaga w tym zakresie dalszych prac legislacyjnych.

II. Uwagi szczegółowe

1. Uzasadnienie projektu.

W doktrynie powszechnie podkreśla się istotną rolę, jaką pełni uzasadnienie. Przede wszystkim służy ujawnieniu intencji prawodawcy i jest jednym z mechanizmów kontroli społecznej, umożliwiając pośrednie uczestnictwo ogółu obywateli danego państwa w procesie rządzenia państwem (zob. G. Wierczyński, *Komentarz do rozporządzenia w sprawie "Zasad techniki prawodawczej"*, [w:] *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz, WK 2016*). Rzetelne sporządzanie uzasadnień do projektów ustaw nie tylko podnosi jakość uchwalanych ustaw, ale również umożliwia weryfikację założonych celów projektu i projektowanych rozwiązań legislacyjnych. Przepis § 12 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz.U. 2016, poz. 238 t.j., cyt. dalej jako z.t.p.). w szczególności stanowi, że uzasadnienie projektu ustawy musi spełniać wymagania określone w ustawach, w regulaminie Sejmu i w regulaminie pracy Rady Ministrów. Z treści art. 34 ust. 2 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. M.P. z 2022 r., poz. 990) jednoznacznie wynika, że uzasadnienie projektu ustawy powinno m.in. wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, jak również wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym, a projektowanym stanem prawnym oraz przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Wymogi te nie zostały w pełni zrealizowane w przedstawionym do zaopiniowania projekcie w szczególności w zakresie odnoszącym się do projektowanej zmiany przepisów karnych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, uzasadnienie do projektu ustawy powinno dowodzić empirycznie konieczność wprowadzanych zmian. Tymczasem w uzasadnieniu opiniowanego projektu legislator argumentuje zajęte przez siebie stanowisko wyłącznie tym, że „głównym celem (...) jest potrzeba dostosowania przepisów kodeksu karnego (...) do stale zmieniającej się sytuacji geopolitycznej, postępu technologicznego, jak i ciągłych modyfikacji sposobu działania potencjalnych sprawców”, a „stosowanie w praktyce art. 130 k.k. napotykało wiele trudności dowodowych, co skutkowało uniewinnieniem sprawców czynów objętych tą normą” (str. 1 uzasadnienia). Nadto, w opinii projektodawców, wprowadzenie projektowanych zmian uzasadnia „wysokie zagrożenie nowymi otwartymi konfliktami zbrojnymi

oraz agresywnymi działaniami niemilitarnymi" oraz fakt, że „instytucje RP odpowiedzialne za bezpieczeństwo Polski wskazują na potrzebę dostosowania przepisów do realiów i zagrożeń identyfikowanych obecnie" (str. 1 uzasadnienia).

Z kolei uzasadniając proponowaną w art. 130 § 8 k.k. penalizację zachowania polegającego na podejmowaniu czynności przygotowawczych do przestępstw określonych w § 1-3 i § 5 projektodawcy ograniczają się wyłącznie do stwierdzenia, że zmiana ta „usprawni zwalczanie przestępstwa szpiegostwa co będzie miało pozytywny wpływ na bezpieczeństwo i interesy RP" (str. 1 uzasadnienia projektu).

Żaden z powyższych motywów nie jest na tyle konkretnie sformułowany, aby można było merytorycznie odnieść się do niego jako do argumentu przemawiającego za projektowaną modyfikacją art. 130 k.k., zarówno w zakresie w jakim odnosi się ona do objęcia kryminalizacją zachowań opisanych w projektowanych przepisach (tj. projektowane § 3-5, § 7-8 art. 130 k.k.), jak i przewidzianych za ich realizację sankcji karnych (tj. projektowane § 3 - § 8 art. 130 k.k.).

Z treści § 28 z.t.p. wynika, że powody kryminalizacji muszą być poważnie uzasadnione, a ocenę celowości kryminalizacji musi poprzedzać rozważenie wprowadzenia regulacji o charakterze administracyjnoprawnym (np. w postaci kar pieniężnych bądź porządkowych), a nawet cywilnoprawnym (zob. J. K. Warylewski [w:] T. Bąkowski i in., *Zasady techniki prawodawczej. Komentarz, Wydawnictwo ABC 2003*), a zatem należy rozważyć, czy sięgnięcie po sankcje karne jest zasadne, patrząc z perspektywy zasady ultima ratio prawa karnego.

W tym kontekście wskazać należy, że decydując się na poszerzenie zakresu penalizacji, projektodawca powinien przeprowadzić szeroko zakrojone badania orzecznictwa sądów powszechnych, a następnie dokonać bilansu przesłanek mających uzasadniać objęcie zakresem kryminalizacji zachowań dotychczas niepenalizowanych. Jak wynika z analizy uzasadnienia do projektu ustawy, na potrzeby opiniowanego projektu nie zostały przeprowadzone ani badania orzecznictwa sądów powszechnych ani opisany powyżej bilans przesłanek mających uzasadniać poszerzenie katalogu zachowań karalnych poprzez wprowadzenie do porządku prawnego projektowanego § 3-5 i § 8 art. 130 k.k.

Co więcej, uzasadnienie opiniowanego projektu ustawy nie przedstawia żadnych argumentów, ani danych statystycznych, które miałyby wskazywać wyraźnie na konieczność wprowadzenia proponowanych zmian legislacyjnych w zakresie podwyższenia sankcji karnych przewidzianych na kanwie obowiązujących obecnie regulacji (projektowana treść § 1 - § 2 i § 9 art. 130 k.k.).

Nie ulega wątpliwości, że zgłoszone propozycje w sposób istotny zaostrzają sankcje za realizację znamion przestępstw opisanych w art. 130 § 1 k.k. (podniesienie dolnej granicy ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności z 1 roku do 5 lat), art. 130 § 2 k.k. (w miejsce dotychczasowej sankcji w postaci kary pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 proponuje się wprowadzenie kary pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8 albo kary dożywotniego pozbawienia wolności) oraz art. 130 § 9 k.k. (przewiduje się sankcję karną w postaci kary pozbawienia wolności wymierzanej na czas nie krótszy od lat 10 alternatywnie z karą dożywotniego pozbawienia wolności w miejsce alternatywnego zagrożenia karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karą 25 lat pozbawienia wolności) i w związku z tym powinny być wnikliwie i przekonująco umotywowane. Tymczasem projektodawcy ograniczają się do argumentów ogólnikowych a miejscami wręcz populistycznych. W szczególności nie sposób zaaprobować supozycji, że o tak zasadniczych zmianach powinna przesądzać – niepoparta żadnymi danymi

empirycznymi – okoliczność, że „szpiedzy „zawodowi” najczęściej analizują zagrożenia karne w prawodawstwach poszczególnych państw podejmując decyzje o podjęciu ryzyka prowadzenia swojej działalności na terytorium tych państw” (str.1 i 2 uzasadnienia).

Wskazane braki – a w szczególności brak w uzasadnieniu jakichkolwiek danych empirycznych - stanowią przykład naruszenia zasad racjonalnej legislacji, w poważnym stopniu utrudniają dokonanie oceny projektowanych rozwiązań w zakresie nadania nowego brzmienia art. 130 k.k..

2. Zasada proporcjonalności jako granica karania.

Zasadność planowanych zmian w pierwszej kolejności należy szczegółowo ocenić przez pryzmat zasady proporcjonalności jako granicy karania. Jeśli chodzi o zasadę proporcjonalności, to składają się nań trzy elementy: zasada przydatności, zasada konieczności oraz zasada proporcjonalności w ścisłym słowa znaczeniu. Zarówno dla kryminalizacji, jak i ustanowienia wymiaru kary i środków karnych istotne jest, aby spełnione zostały wszystkie wymienione wyżej przesłanki (zob. wyrok TK z dnia 3 października 2000 r., sygn. K 33/99, OTK ZU 2000, Nr 6, poz. 188; orzeczenie TK z 26 kwietnia 1995 r., K. 11/94, OTK 1995 r. cz. I, poz. 12 oraz orzeczenie z 26 stycznia 1993 r., U. 10/92, OTK 1993 r., cz. I, poz. 2).

Zasada proporcjonalności wymaga, aby ustawodawca ustalał represję karną w sposób racjonalny i odniesiony do konkretnych celów kary lub środka karnego oraz by efekty regulacji pozostawały w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych na obywatela. Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej należy nadto udowodnić, że istniejące już środki nie są wystarczające dla realizacji dyrektyw wymiaru kary i środków karnych. Jeśli zatem chodzi o ustanowienie właściwego poziomu reakcji karnej oraz wzmocnienie ochrony bezpieczeństwa zewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, to należy rozważyć, czy założeń tych nie można osiągnąć już w obecnym stanie prawnym, ewentualnie poprzez użycie innych, względniejszych metod.

Odnosząc powyższe uwagi do opiniowanych rozwiązań należy podnieść, że projektodawca nie wykazał racjonalnej potrzeby („konieczności”) ukształtowania nowych typów czynów zabronionych jako zbrodni (np. projektowanego art. 130 § 4 k.k., art. 130 § 5 k.k.), jak również potrzeby wprowadzenia sankcji karnych w postaci zagrożenia karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8 albo karą dożywotniego pozbawienia wolności, wobec osoby, która dopuszcza się przestępstwa określonego w art. 130 § 2 k.k. albo w art. 130 § 3 k.k. czy też sankcji karnej w postaci kary pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 10 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności w przypadku realizacji znamion przestępstwa z art. 130 § 5 k.k. bądź z art. 130 § 9 k.k. Nadto, projektodawca nie wskazał w uzasadnieniu projektu konkretnych argumentów przemawiających za potrzebą dodania art. 130 § 4 -5 i § 8 k.k. Nie przytoczył też żadnych danych empirycznych, które wskazywałyby potrzebę wprowadzenia tak represyjnych zmian. Ponownego rozważenia wymaga także projektowany kształt art. 130 k.k. w zakresie w jakim proponuje się wprowadzenie obligatoryjnego orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych (projektowany § 10). Mając na uwadze przedstawione powyżej argumenty uprawnionym wydaje się bowiem stwierdzenie, że cele tego środka karnego realizowane są już za pośrednictwem obowiązującej obecnie regulacji zawartej w art. 40 k.k. Stosownie bowiem do treści § 2 tego przepisu sąd może orzec pozbawienie praw publicznych w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

Co prawda, ustawodawca ma pełną legitymację demokratyczną do kształtowania sankcji karnych, w tym także środków karnych, jednak powinien on uprawdopodobnić, że zabieg taki nie narusza standardów konstytucyjnych.

Tymczasem projektodawca jako główny motyw ustawodawczy wymienia funkcje prewencyjną kary, z położeniem nacisku na jej generalno-prewencyjne oddziaływanie, wprost wskazując w uzasadnieniu projektu, że „podwyższenie wymiarów sankcji karnej jest uzasadnione tym, że w przypadku przestępstwa szpiegostwa, zagrożenie karą ma mieć głównie walor prewencyjny. Szpiedzy „zawodowi” najczęściej analizują zagrożenia karne w prawodawstwach poszczególnych państw podejmując decyzje o podjęciu ryzyka prowadzenia swojej działalności na terytorium tych państw. Dlatego uzasadnione jest ustanowienie zagrożeń karnych na bardzo wysokim pułapie, gdyż przy takim założeniu prewencja generalna będzie oddziaływała skuteczniej niż w przypadku innego rodzaju przestępczości”. Takie założenie nie bierze pod uwagę, że karanie sprawcy w celu odstraszenia społeczeństwa uprzedmiotawia człowieka i narusza jego godność.

W tym kontekście nie można również pominąć, że projektowaną zmianę art. 130 k.k. poprzedza nowelizacja kodeksu karnego wprowadzona ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. – o zmianie ustawy - Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022, poz. 2600), w ramach której zasadniczym zmianom uległa treść art. 53 k.k. określającego systemowo zasady i dyrektywy sądowego wymiaru kary w przypadku każdego przestępstwa. Z perspektywy analizowanego projektu ma to ważne znaczenie, bowiem już ten przepis (art. 53 k.k.) w kształcie nadanym ww. nowelizacją osłabia standardy konstytucyjne, związane z zasadami humanitaryzmu i proporcjonalności wymierzanej kary, gdyż na pierwszy plan wysuwa dyrektywę uwzględnienia przy wymiarze kary stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz prewencję ogólną ujętą w sposób negatywny (odstraszanie).

Dla oceny projektowanych rozwiązań niewątpliwie ważne znaczenie ma także fakt, że ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz.U. z 2022, poz. 2600) została również zmieniona obowiązująca obecnie treść § 2 i § 4 art. 130 k.k. w zakresie odnoszącym się do zagrożenia karą. Wydaje się, że zasadzie proporcjonalności – przydatności czyni zadość ustawowy wymiar kary określony ww. nowelizacją, z ustawowym zagrożeniem kary pozbawienia wolności, w przypadku realizacji znamion przestępstwa opisanego w art. 130 § 2 k.k. (odpowiednik projektowanego § 2) od lat 3 do 20, a w odniesieniu do typu czynu zabronionego wskazanego w § 4 (odpowiednik projektowanego § 9) od lat 5 do 25. Podobnie, takie (a nie proponowane przez projektodawcę) rozwiązanie, należałoby uznać za odpowiadające zasadzie proporcjonalności – konieczności, a więc dyrektywie wyboru środków najmniej uciążliwych spośród skutecznych oraz zasadzie proporcjonalności w ścisłym znaczeniu.

Z przedstawionych powyżej względów proponowane rozwiązania nie wydają się spełniać wymogu proporcjonalności, co jest podstawowym wymogiem zgodności ustawy karnej z Konstytucją. W tym kontekście ponownego rozważenia wymaga projektowany kształt art. 130 § 1-5 i § 9-10 k.k.

3. Zasada swobodnego uznania sędziowskiego.

Projektowane przepisy (tj. regulacje zawarte w projektowanym art. 130 k.k.) budzą zastrzeżenia z punktu widzenia konstytucyjnych zasad funkcjonowania władzy sądowniczej. Przewidziany w art. 10 Konstytucji RP podział oznacza, że każdej z trzech władz powinny przypadać

kompetencje odpowiadające ich istocie, a także, że każda z nich powinna zachowywać pewne minimum wyłączności kompetencyjnej stanowiącej o zachowaniu tej istoty. Wymiar kary i środków karnych jako element orzekania o odpowiedzialności karnej należy do sądów i stanowi minimum wyłączności kompetencyjnej władzy sądowniczej. Sąd, aby rozpatrzyć sprawę musi mieć jednak możliwość podjęcia decyzji odnośnie do kary i środka karnego dostosowanej do konkretnego przypadku, a to oznacza konieczność takiego sformułowania przepisów, aby stwarzały one sądowi stosowne ramy, w których „wymierzy” sprawiedliwą karę. Zasada swobodnego uznania sędziowskiego w ramach ustawy jest koniecznym wynikiem zasady niezawisłości sędziowskiej, zawartej w art. 178 Konstytucji RP.

W tym kontekście wątpliwości budzi propozycja obligatoryjnego orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych w przypadku skazania za przestępstwo z art. 130 § 1-5 i § 7-9 k.k. (projektowany art. 130 § 10 k.k.)

W pierwszej kolejności należy zaakcentować, że w rezultacie wprowadzania regulacji nakazującej obligatoryjność orzekania tego środka karnego sąd będzie pozbawiony swobody orzeczniczej i niejako zmuszony do orzeczenia o nim nawet w sytuacji, gdy w konkretnej sprawie dojdzie do przekonania, że jest to niepotrzebne, nieadekwatne, a nawet szkodliwe, a co za tym idzie może pozostawać w rażącej dysproporcji do wagi popełnionego czynu. A zatem projektowany przepis (art. 130 § 10 k.k.) w zakresie w jakim zobowiązuje sąd do obligatoryjnego orzeczenia o pozbawieniu praw publicznych ogranicza prawo obywatela do rozpatrzenia jego sprawy przez niezależny sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz wymierzenia mu kary przez sąd (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP).

W dalszej kolejności zwrócić należy uwagę, że już na gruncie obowiązujących obecnie przepisów zastosowanie tego środka w analizowanym przypadku jest możliwe (zgodnie z treścią art. 40 § 2 pkt 1 k.k. pozbawienie praw publicznych może zostać orzeczone w sytuacji, gdy będą łącznie spełnione dwie przesłanki tj. sprawca zostanie skazany na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności za czyn popełniony w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie), a kwestia postużenia się tego rodzaju sankcją pozostawiona została do uznania sądu, jako że może przedstawiać się odmiennie w zależności od okoliczności danej sprawy.

Wątpliwości co do zasadności proponowanej zmiany pogłębia brak szczegółowego uzasadnienia, dlaczego właśnie w przypadku skazania za wskazane w projektowanych przepisach (art. 130 § 1-5 k.k. oraz art. 130 § 7-9 k.k.) przestępstwa, orzeczenie pozbawienia praw publicznych stanowić ma obowiązek sądu. W rezultacie, przy założeniu, że nadanie temu środkowi karnemu charakteru obligatoryjnego jest w ogóle zasadne, równie dobrze można byłoby rozważyć potrzebę jego zastosowania w odniesieniu także do innych typów czynów zabronionych stypizowanych w rozdziale XVII Kodeksu karnego (Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej).

Z tych powodów krytycznie należy odnieść się do rozwiązania, które przewiduje obligatoryjność orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych w razie popełnienia wskazanych w projektowanych przepisach czynów zabronionych.

Na zakres sędziowskiego wymiaru kary rzutują negatywnie również projektowane regulacje (projektowany art. 130 k.k.) przewidujące wzrost poziomu represyjności kary w ramach ustawowego zagrożenia karą.

Aby umożliwić sprawowanie przez sąd wymiaru sprawiedliwości, ustawodawca jest zobowiązany określić ramy sankcji karnej w sposób na tyle szeroki, by pozwalały one na indywidualizację kary i uwzględnianie stopnia winy sprawcy. Regulacje karne winny być zatem w tak

sformułowane, aby sąd miał możliwość orzeczenia zarówno o winie, jaki i o karze stosownie do okoliczności danego czynu zabronionego i zebranych w sprawie dowodów. Ustawodawca nie powinien poprzez zbyt wysokie ustanowienie dolnej granicy sankcji karnej uniemożliwiać zastosowania zawartych w kodeksie karnym zasad i dyrektyw sądowego wymiaru kary (tj. zasady swobodnego uznania sądu w granicach ustawy co do rodzaju i rozmiaru sankcji karnej, zakazu wymierzania kary przekraczającej stopniem swojej dolegliwości przypisany sprawcy stopień winy, zasady indywidualizacji kary oraz dyrektyw rządzących wymiarem kary nieletnim i młodocianym). Nie bez znaczenia jest również fakt, że podnoszenie dolnych granic ustawowego zagrożenia sankcji karnej prowadząc do wymuszania na sądach orzekania określonych sankcji minimalnych (poprzez wyłączenie możliwości stosowania z uwagi na wysokość zagrożenia szeregu przepisów części ogólnej k.k.) jednocześnie zaburza zapisany w Konstytucji RP system wzajemnego stosunku organów władzy konstytucyjnej.

Wobec powołanych wyżej argumentów, zasadnym wydaje się postulowanie, by projektodawca rozważył ewentualną modyfikację projektowanego art. 130 k.k. Projektowane przepisy poprzez zaostrenie dolnych granic ustawowego zagrożenia karą (projektowany art. 130 § 1-2 i § 9 k.k.) oraz ustanowienie wysokich dolnych granic ustawowego zagrożenia (w projektowanym art. 130 § 3-5 k.k.) ograniczają bowiem władzę sądowniczą z niekorzyścią dla obywatela, a w konsekwencji powodują zawężenie możliwości dostosowania wymiaru kary do realiów konkretnej sprawy i stwarzają ryzyko niesprawiedliwych rozstrzygnięć.

4. Podsumowanie

Mając na uwadze powyższe zasugerować należy podjęcie dalszych prac legislacyjnych nad proponowanymi rozwiązaniami.